

Стандард 1. Структура студијског програма

Студијски програм садржи елементе утврђене законом.

Опис програма: Студијски програм основних академских студија *Српски језик и књижевност (СЈК)* конципиран је тако да пружи целовита филолошка знања из области српског језика и књижевности, теоријска, практична, стручна и научно утемељена.

Врста студија: филолошке студије; студент има напредна академска и стручна знања која се односе на теорије, принципе и процесе, укључујући вредновање, критичко разумевање и примену у домену филологије и на основу тога стиче 6. 2. А ниво квалификација према *Закону о националном оквиру квалификација Републике Србије*.

Академски назив: дипломирани професор језика и књижевности (240 ЕСПБ), са ближим одређењем *српски језик и књижевност*.

Трајање студија: Студијски програм основних академских студија *Српски језик и књижевност* траје четири године (осам семестара).

Фонд активне наставе по годинама на нивоу целог студијског програма: 1. година: 675, 2. година: 812,4, 3. година: 690, 4. година: 660 часова, од чега више од половине часова активне наставе припада предавањима.

Бодовна вредност: Бодовна вредност студијског програма износи **240 ЕСПБ**.

Структура: У оквиру студијског програма *Српски језик и књижевности* студент се од почетка студија одлучује за један од два модула:

- *Српски језик и књижевност: филологија и настава (001)*
- *Српски језик и књижевност: филологија и лингвистика (002)*

У заједничке основе улазе заједнички обавезни предмети у вредности од 96 ЕСПБ и заједнички изборни предмети у вредности од 39 ЕСПБ. Обе групе предмета заједно носе **135 ЕСПБ**, што представља 56,25% укупног броја предмета.

Фактор изборности према позицијама где студент бира предмете на нивоу студијског програма износи 58,75%, а на нивоу модула – 20%.

Стручна пракса предвиђена је за оба модула на последњој години студија и на модулу *Српски језик и књижевност: филологија и настава* носи 3 ЕСПБ, а на модулу *Српски језик и књижевност: филологија и лингвистика* носи 6 ЕСПБ.

Студенти који изаберу модул *Српски језик и књижевност: филологија и настава* стећи ће **36 ЕСПБ** из психолошко-педагошко-методичке групе предмета већ на основним студијама. На овом модулу предмети из групе ППМ предмета спадају у обавезне предмете.

Методе извођења наставе: предавања, вежбе, семинари, консултације, дискусије, округли столови, усмена излагања, самостални истраживачки радови студената, семинарски радови, стручне праксе у школама, научним и културним институцијама.

Услови за упис студијског програма: Студенти ће се уписивати на студијски програм *Српски језик и књижевност* после законом предвиђеног степена образовања, уз положен пријемни испит, на основу места на ранг-листи у оквиру одобрене уписне квоте, до ступања на снагу одредби Закона о високом образовању којима је предвиђена државна матура (општа, стручна и уметничка).

Услови за упис предмета: дефинисани су у спецификацијама предмета, а студенти су са овим условима упознати пре почетка школске године.

Број студената: На програм *Српски језик и књижевност* уписује се 100 студената, од чега 85 на модул *Српски језик и књижевност: филологија и настава*, а 15 студената на модул *Српски језик и књижевност: филологија и лингвистика*.

Стандард 2. Сврха студијског програма

Студијски програм има јасно дефинисану сврху и улогу у образовном систему, доступну јавности.

Сврха студијског програма основних академских студија *Српски језик и књижевност* јесте на првом месту стицање темељних филолошких знања, као и других знања из друштвено-хуманистичких наука, као и оспособљавање студената са модула *Српски језик и књижевност – филологија и настава* за успешно обављање професије наставника српског језика и књижевности у основним и средњим школама, након што после основних академских студија заврше и мастер студије.

Студенти се оспособљавају и за научни и истраживачки рад из области српског језика и књижевности у бројним научним, образовним и културним институцијама које захтевају стручњаке из области филолошких наука.

Студенти се оспособљавају и за низ послова у издаваштву, као што су послови редактора, лектора и коректора на свим видовима текстова, за послове уредника, новинара, водитеља и спикера у медијским установама, као и за обављање бројних послова у области маркетинга, сектора људских ресурса, у оквиру агенција за односе с јавношћу.

Стандард 3. Циљеви студијског програма

Студијски програм има јасно дефинисане циљеве.

Општи циљ програма основних академских студија студијског програма *Српски језик и књижевност* јесте овладавање широким спектром вештина и знања неопходних за све послове у домену филолошких наука (уже: српског језика и књижевности). Поред општег циља, модул *Српски језик и књижевност – филологија и настава*) има као циљ и постизање компетенција и академских вештина неопходних за успешно обављање професије наставника српског језика и књижевности.

Посебни циљеви студијског програма:

1. разумевање основних теоријских постулата савремене лингвистике и науке о књижевности; овладавање основним појмовима и термина из ових области;
2. стицање комплетног, темељног и научно заснованог знања о структури српског књижевног језика на свим језичким нивоима, о дијалектској и функционалној разуђености савременог српског језика, о историјским процесима и о развоју и периодизацији књижевних језика, о палеославистици и упоредној граматичкој словенских језика;
3. стицање увида у историју српске књижевности (усмену и писану, од првих сачуваних писаних трагова до савременог доба),; упознавање студената са основним токовима и репрезентативним делима српске и светске књижевности; стицање способности за самостални аналитичко-критички приступ књижевним делима;
4. овладавање књижевнојезичком нормом – теоријом и применом у пракси (лекторске и коректорске вештине);
5. упознавање студената са савременим сазнањима педагошко-психолошких дисциплина и оспособљавање студената да стечена знања примене употребом најсавременијих наставних метода;
6. оспособљавање студената за примену научних метода и поступака у процесу истраживања; развијање критичког мишљења и дедуктивног приступа у истраживачком процесу;
7. оспособљавање студената за примену стечених теоријских знања у пракси.

Стандард 4: Компетенције дипломираних студената

Савладавањем студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног обављања стручне, научне и уметничке делатности.

Студенти су оспособљени за лингвистичку анализу на свим нивоима српског језика и стечена знања повезују у целовито познавање савременог српског језика и његове историје, уз коришћење савремених лингвистичких метода истраживања; у стању су да анализирају књижевна дела свих родова и врста служећи се знањима и савременим методама истраживања науке о књижевности, и да своје закључке синтетизују у општи суд о уметничкој природи и вредности тих дела и књижевних епоха и праваца којима припадају.

У изучавању српског језика и књижевности студенти су, посебно кроз проблемски приступ, однеговани у духу слободног и одговорног академског промишљања о научној литератури и мотивисани на стално усавршавање кроз континуирано праћење савремене научне литературе.

Поред усвајања теоријских поставки, студенти су подстакнути да негују норму и пожељне стилске особености српског језика у свим видовима његове свакодневне практичне јавне употребе, да у својој читалачкој пракси умеју да протумаче књижевна дела с којима се сусрећу први пут, и да своја професионална знања и вештине умеју методички ваљано да пренесу другима.

Развија се и подстиче вештина слободне усмене и писане комуникације, посебно кроз информатичку писменост, као важно средство комуникације и стручног усавршавања, уз поштовање принципа пристојности, толеранције, међусобног уважавања, сарадње и професионалне етике у опхођењу према саговорницима.

Стандард 5: Курикулум

Курикулум студијског програма садржи листу и структуру обавезних и изборних предмета и модула и њихов опис.

У оквиру студијског програма основних академских студија *Српски језик и књижевност* студенти се од почетка студија опредељују за један од два модула – *Српски језик и књижевност – филологија и настава* или *Српски језик и књижевност – филологија и лингвистика*.

Модули имају заједничке основе у вредности од 135 ЕСПБ, што чини 56,25% укупног броја бодова, од тога 96 ЕСПБ стичу на обавезним заједничким предметима, а 39 на заједничким изборним предметима. Основне научне и наставне области које се изучавају на овим предметима: савремени српски језик са језичким нормирањем, историја српског народног и књижевног језика, палеославистика, упоредна граматика словенских језика. Међу изборним предметима за оба модула налазе се: изборни страни језик, изборни јужнословенски језик, изборне групе академско-општеобразовних предмета (*Увод у филозофију, Културна историја Срба, Увод у комуникологију* и бројни други предмети).

Модул *Српски језик и књижевност – филологија и настава* конципиран је тако да нуди теоријска и практична знања неопходна за посао наставника српског језика и књижевности, па се међу обавезним предметима налазе се и предмети на којима се темељно и систематично изучава историја и поетика српске књижевности (од старе до савремене), преглед опште књижевности, као и предмети из групе психолошко-педагошко методичких предмета у вредности од 36 ЕСПБ. Будући да у оквиру овог модула студенти стичу широка и темељна знања из филолошких наука, то их чини компетентним и за послове у научним институцијама и институцијама из области културе, привреде, где се траже стручњаци из области филологије.

Модул *Српски језик и књижевност – филологија и лингвистика* конципиран је тако да нуди дубља и шира теоријска, али и практична знања из језичких предмета као што су лексикологија и лексикографија, дијалектологија, ортоепија, лектура и коректура теста итд. Настава из историје српске књижевности прилагођена је за овај модул и изводи се само у прва четири семестра. За овај модул нису предвиђени предмети из групе психолошко-педагошко методичких предмета.

Студијски програм садржи изборне предмете, у обиму који је предвиђен Стандардима. На нивоу студијског програма у целини изборност износи 58,72%, а на нивоу модула по 20%, односно по 48 ЕСПБ.

Од укупног броја ЕСПБ бодова на студијском програму *Српски језик и књижевност* академско-општеобразовни предмети носе 12,81%, научно-стручни – 35%, стручно-апликативни – 29,48%, а теоријско-методолошки – 22,71%, што је у складу за нормативима основних академских студија из области друштвено-хуманистичких наука.

Што се тиче броја часова активне наставе, они се крећу у распону 20 до 29,33 часова недељно, односно 23,52 у просеку (*Српски језик и књижевност – филологија и настава*: 1. и 2. семестар: 23 и 22; 3. и 4. семестар: 29,33 и 26,33, 5. и

6. семестар: 25 и 21, 7. и 8. семестар: 20 и 24 часа недељно; *Српски језик и књижевност – филологија и лингвистика*: 1. и 2. семестар: 23 и 22, 3. и 4. семестар: 27,33 и 25,33, 5. и 6. семестар: 21 и 25, 7. и 8. семестар: 21 и 23,21).

Што се тиче односа у броју часова предавања и вежбања, он је на модулу *Српски језик и књижевност – филологија и настава* у просеку за све четири године студија 13,74 часа предавања наспрам 9,78 часова вежбања. На модулу *Српски језик и књижевност – филологија и лингвистика* четворогодишњи просек износи 13,43 часа предавања наспрам 9,78 часова вежбања.

Оба модула у 7. семестру имају стручну праксу у научним, културним и образовним институцијама (Радио Београд, Вукова задужбина, Филолошка гимназија итд.). На модулу *Српски језик и књижевност – филологија и настава* стручна пракса носи 3 ЕСПБ, а на модулу *Српски језик и књижевност – филологија и лингвистика* носи 6 ЕСПБ.

Међу изборним предметима понуђен је и један број предмета намењених студентима српског као страног језика на размени (*Српски као страни језик, Интерпретација некњижевних текстова, Увод у српску културу, Традиција и обичаји у српској култури*).

Стандард 6: Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма

Студијски програм је усклађен са савременим светским токовима и стањем струке, науке и уметности у одговарајућем образовно-научном, односно уметничко-образовном пољу и упоредив је са сличним програмима на иностраним високошколским установама, а посебно у оквиру европског образовног простора.

Студијски програм је усаглашен са актуелним теоријско-методолошким и практичним сазнањима, са одговарајућим облицима наставе у репрезентативним образовним и научним институцијама других европских универзитета. Студентима се омогућује праћење референтне литературе – књига, часописа и електронских публикација, чиме они стичу трајна и систематска знања из свих релевантних области: савременог српског језика, историје језика, наставе књижевности, књижевне историје, књижевне теорије, језичке и националне културе, опште лингвистике, теорије комуникације у складу са захтевима савременог друштва и задовољење потреба јединственог европског образовања.

Три акредитована инострана програма са којима је студијски програм *Српски језик и књижевност* усклађен:

1. Филологически факултет Московског државног универзитета имени М.В. Ломоносова (МГУ); студијски програм *Руска филологија*:

[1. година](#), [2. година](#), [3. година](#), [4. година](#)

2. Великотрновски универзитет, Филологически факултет; студијски програм *Бугарска филологија*:

[студијски програм](#)

3. Универзитет у Скопљу; студијски програм *Македонски језик и јужнословенски језици*:

[студијски програм](#)

Стандард 7: Упис студената

Високошколска установа у складу са друштвеним потребама и својим ресурсима уписује студенте на одговарајући студијски програм на основу успеха у претходном школовању и провере њиховог знања, склоности и способности.

Студенти ће се уписивати на студијски програм *Српски језик и књижевност* после законом предвиђеног степена образовања, уз положен пријемни испит, на основу места на ранг-листи у оквиру одобрене уписне квоте, до ступања на снагу одредби Закона о високом образовању којима је предвиђена државна матура (општа, стручна и уметничка).

Пријемним испитом проверавају се знања из српског језика и књижевности. На сајту Филолошког факултета налазе се пример теста из српског језика и задатака из књижевности из претходних година.

Освојене прве три награде на Републичким такмичима из Српског језика и језичке културе, односно са Књижевне олимпијаде, које организује Друштво за српски језик и књижевност Србије ослобађају будуће студенте одговарајућег дела пријемног испита.

Стандард 8: Оцењивање и напредовање студената

Оцењивање студената врши се непрекидним праћењем рада студената и на основу поена стечених у испуњавању предиспитних обавеза и полагањем испита.

Полагање испита условљено је похађањем наставе и испуњавањем предиспитних обавеза (полагањем колоквијума, писањем семинарских радова, реферата, активностима на часу, ангажовањем на пројектима) и путем завршног испита. Оцењивање се врши према Правилнику о полагању испита и оцењивању на испиту Универзитета у Београду. Према Правилнику, студент може остварити највише 100 поена, при чему предиспитне обавезе учествују са најмање 30, а највише 70 поена.

Сваки наставник у оквиру свог предмета оцењује студенте водећи рачуна о знањима и постигнућима студената предвиђеним студијским програмом. Приликом израде распореда испита води се рачуна о томе да се не преклапају испити са исте године студија, о томе да се испити који се полажу и писмено и усмено раздвоје толико да се резултати писмених испита могу објавити благовремено.

Календаром наставе на почетку школске године одређује се оквирни распоред испитних рокова и датума када се студенти за те рокове могу пријавити. Испити се пријављују преко електронски, преко сервиса *е-студент*, а наставници такође уносе оцене електронски, преко сервиса *е-запослени*.

У складу са Законом о високом образовању и Правилником о полагању испита и оцењивања на испиту Универзитета у Београду, испити се одржавају у згради Филолошког факултета.

Стандард 9: Наставно особље

За реализацију студијског програма обезбеђено је наставно особље са потребним научним, уметничким и стручним квалификацијама.

Наставно особље највећим делом чине чланови Катедре за српски језик с јужнословенским језицима) Филолошког факултета у Београду. Предмете из српске књижевности држе наставници са Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, предмете из теорије књижевности и опште књижевности држе наставници са Катедре за општу књижевност, док предмете из развојне и педагошке психологије држе наставници са Семинара за друштвене науке. Изборне предмете држе и наставници са других катедара.

Сви наставници са Катедре за српски језик с јужнословенским језицима, која је предлагач овог студијског програма, испуњавају услове за стицање звања наставника предивђених актуелним *Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду* из области друштвено-хуманистичких наука (*Табела Г1 и Г2 Правилника*).

Опште услове, предвиђене *Табелом Г1*, наставници испуњавају континуираним научноистраживачким радом и објављивањем резултата истраживања у часописима, тематским зборницима, монографијама и монографским уџбеницима категоризованим на основу *Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научниистраживачких резултата истраживача*, који је донело Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Изборне услове наставници Катедре за српски језик с јужнословенским језицима испуњавају у оквиру три подручја:

1. **стручно-професионални допринос:** уређивањем научних часописа као што су *Јужнословенски филолог*, *Књижевност и језик*, *Српски језик*, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, организовањем научних скупова, као што је *Научни састанак слависта у Вукове дане*, међународни скуп са традицијом дугом 50 година, или *Међународни конгрес слависта*, који се сваке четири године организује, а на њему учествују слависти широм света, чланством у комисијама за израду завршних радова на академским мастер и докторским студијама, учешћем у домаћим пројектима као што је пројекат *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене* (бр. 178006);
2. **допринос академској и широј заједници:** чланством у домаћим или страним научним асоцијацијама као што је Савез славистичких друштава, чланством у стручним органима или комисијама на Факултету, учешћем у наставним активностима ван студијских програма, као и другим активностима за популаризацију науке и образовања као што су семинари Друштва за српски језик и књижевност Србије.
3. **сарадања са другим високошколским установама:** ангажовањем у настави у другим високошколским установама као што је Учитељски факултет, учешћем у програмима размене студената (*ЕРАЗМУС Плус*), и бројним предавања по позиву у земљи и иностранству.

Стандард 10: Организациона и материјална средства

За извођење студијског програма обезбеђују се одговарајући људски, просторни, техничко-технолошки, библиотечки и други ресурси који су примерени карактеру студијског програма и предвиђеном броју студената.

Филолошки факултет обезбеђује довољно простора и опреме за извођење свих облика наставе на студијском програму *Српски језик и књижевност*, смештај библиотечких фондова, рад у читаоницама, као и рад административних служби.

Факултет располаже са 3 зграде, чија укупна бруто квадратура износи 24.700м².

Структура учионичког простора разноврсна је (од пространих амфитеатара до средњих и малих слушаоница) и подмирује потребе за извођењем наставе. Искоришћеност учионичког простора – пет радних дана, у две смене, од 8,00 до 22,15 – износи више од 95%.

Простор, који за све облике рада обезбеђује Филолошки факултет, задовољава урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове, с тим да се констатно ради на његовом додатном унапређвању.

Стандард 11: Контрола квалитета

Контрола квалитета студијског програма спроводи се редовно и систематично путем самовредновања и спољашњом провером квалитета.

Предвиђено је да се контрола квалитета студијског програма *Српски језик и књижевност* спроводи редовно путем самовредновања и спољашњом провером квалитета. Контрола подразумева редовно и систематично праћење квалитета образовног процеса, као и предузимање мера за унапређење квалитета у следећим сегментима: курикулум (Стандард 5), настава, наставници и сарадници (Стандард 9), оцењивање студената (Стандард 8), уџбеници и литература (Стандард 10).

Комисија за праћење и унапређивање квалитета наставе задужена је да континуирано прати квалитет наставног процеса и предлаже мере за унапређење компетенција наставног кадра. Надлежност, састав, начин избора и рад Комисије регулисани су *Правилником о Комисији за праћење и унапређење квалитета наставе*.

У оцени наставног особља, али и самих предмета и студијских програма, учествују студенти путем анонимних студентских анкета, које попуњавају на крају семестра сваке школске године. Анкетирање студената о квалитету наставног процеса спроводи се за студенте сва три нивоа студија свих студијских програма и свих модула.

Стандард 12: Студије на даљину

Студијски програм заснован на методама и технологијама образовања на даљину подржан је ресурсима који обезбеђују квалитетно извођење студијског програма.

Високошколска установа може организовати студијски програм на даљину за сваку област и свако образовно-научно и образовно-уметничко поље, ако наставни садржај, подржан расположивим ресурсима, може квалитетно усвојити кроз студије на даљину и ако се обезбеђује исти ниво знања дипломираних студената, иста ефикасност студирања и исти ранг (квалитет) дипломе као и у случају уобичајеног начина реализације студијског програма.

Студијским програмом нису предвиђене студије на даљину.